

DURUM RAPORU

Edirne'deki Suriyeli Mülteciler, 17 Eylül 2015

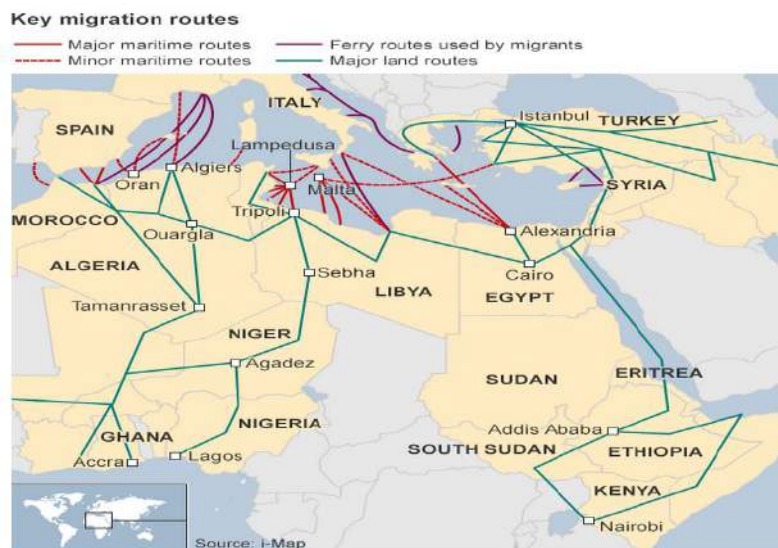
ARKA PLAN

Suriye'deki krizin beşinci yılına girmesiyle birlikte gittikçe daha çok sayıda mülteci, ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmakla beraber güvenlik, koruma ve hayatlarını sürdürme fırsatları arıyor. Avrupa Birliği¹ (AB) ülkelerine ulaşmak isteyen insanlar için yıllar boyu transit noktası olan Türkiye, Suriye krizi ile birlikte varış noktası haline geldi. Şu anda Türkiye resmi olmayan rakamlara göre 2 milyondan fazla mülteciye ev sahipliği yapıyor. Türkiye'de Suriyeliler geçici koruma altındalar. Bu koruma kapsamında, kamu sağlık ve eğitim kurumlarına erişim hakları bulunuyor. Ancak ne yazık ki Suriyelilerin yasal olarak çalışma hakkı konusu kesin bir çözüme ulaşmış durumda değil. Ek olarak, Irak, İran ve Afganistan'dan gelen diğer mültecilerinde hiçbir yasal statüleri bulunmuyor.

Suriye krizi nedeni ile yerinden edilmiş olan insan sayısının yaklaşık 9,5 milyon olduğu tahmin ediliyor. Türkiye ve Suriye'ye komşu diğer ülkelerdeki mültecilerin sayısının artması sonucu bu ülkelerin ihtiyaçlara karşılık vermede yaşadığı güçlüklerle beraber Avrupa'ya kaçmaya çalışanların sayısı da şimdiye kadar görülmemiş bir şekilde arttı. Sadece 2014 yılı içerisinde, 60,000 düzensiz göçmen, Türkiyeli yetkililer tarafından yakalanıp göz altına alındı (Son on yılda ise bu rakam yarım milyonu geçmemişti). Mültecilerin giriş noktalarını gözlemleyen Uluslararası Göç Örgütü (IOM), 2015 Ocak ve Ağustos ayları arasında Avrupa ülkelerinin sınırlarında 350,000'den fazla mülteci saptandığını bildirdi. 2014 yılı boyunca ise bu rakam 280,000'di².

Mültecilerin Türkiye'den Avrupa'ya kara veya deniz yoluyla yaptıkları yolculuk hem çok tehlikeli hem de pahalı. Mülteciler, yolculukları sırasında kendilerine yardımcı olması için çoğu zaman insan kaçakçıları ile anlaşmak zorunda kalıyorlar. Yunanistan'a deniz yoluyla geçmek için insan kaçakçılarının kişi başına 8,400 TL'yi aşan (2,800 USD veya 53,000 SYP) ücretler istedikleri bildiriliyor³.

Düzensiz göç rotaları:

Source: BBC

¹ <http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/sep/09/turkey-refugee-crisis-christian-fortress-europe>

² <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>

³ <http://www.bbc.com/news/magazine-32707346>

2 Eylül 2015 tarihinde, üç yaşında Suriyeli küçük bir çocuk ve ailesi sekiz yolcuyla birlikte Türkiye'nin Bodrum ilinden Yunanistan'ın Kos adasına insan kaçakçıları aracılığıyla geçmek üzere yola çıktı. Kaçakçıların terk etmesi üzerine dalgalar nedeniyle alabora olan teknedeki küçük Ayla Kurdi'nin vücudu Bodrum kıyısına vurdu. Bu olay acil yardım için evrensel bir çağrı başlattı.⁴

Havaların soğuması ve Avrupa Birliği ülkelerine göçün zorlaşması ile birlikte birçok mülteci bir araya gelerek yaşadıkları güçlüklerle dikkat çekmeye ve insan kaçakçılarının eylemlerini protesto etmeye başladılar. Bir Facebook grubu⁵, üzerinden yapılan bir, Türkiye'nin sınırları açmasını ve Avrupa'ya yasal yollarla geçilmesine izin verilmesini talep etmek üzere 15 Eylül 2015 tarihinde Edirne'de toplanma kararı aldılar. Bu karar sonrası Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen mülteciler, Edirne ulaşmaya çalıştılar.

Edirne Valiliği başlangıçta gelen 8.000 mültecinin geri gönderildiğini bildirdi⁶. 17 Eylül 2015 tarihi itibarıyla ise Edirne ve civarında sınır kapılarının açılmasını talep eden aralarında kadın, çocuk ve hatta bebeklerin bulunduğu yaklaşık 3000 mülteci bulunuyor. Protestocular arasındaki 800 kişinin ise açlık grevinde olduğu bildirilmektedir.⁷

METODOLOJİ

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile Edirne'deki mültecilerin durumunun aciliyetine dair bir görüşmeden sonra, Hayata Destek Ekibi 17 Eylül Perşembe günü, durumu değerlendirmek ve ihtiyaçları, müdahale edilebilecek muhtemel durumları ve hassas vakaları tespit etmek amacıyla Edirne'ye gitti.

Hayata Destek Ekibi üç toplanma noktasına ulaştı: Otoban kenarına kurulmuş Edirne'nin 3 km dışında yol kenarına kurulmuş bir toplanma alanı, Edirne Otogarı ve şehir merkezinde bir park. Bu üç noktada içlerinde kadın, çocuk ve küçük çocuklar da olmak üzere yaklaşık olarak 2,150 kişinin bulunduğu tahmin edildi. Bu noktalarda Hayata Destek Ekibi mülteciler, mülteci grup liderleri, Edirne Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve bölgede mevcut bulunan diğer yardım kuruluşlarıyla görüşmeler yaptı.

ETKİLENEN GRUBUN PROFİLİ

Ağustos 2015 tarihi itibarıyla, kayıtlı Suriyeli mülteci sayısı 1,938,999'e ulaştı. Bu rakam bölgedeki ve dünyadaki en yüksek mülteci nüfusunu oluşturuyor. Ocak 2015 verilerine göre sadece 229,257 Suriyeli (Türkiye'deki mülteci nüfusu'nun % 13'ü) AFAD'ın kamplarında yaşıyorlar. Kamplardaki bu mülteciler barınma, gıda, su, gıda dışı malzeme, sağlık hizmetleri, hijyen malzemeleri, eğitim ve psiko-sosyal hizmetlerden faydalanıyorlar.

Mültecilerin bunun gibi temel ihtiyaçları kamplarda barınanlar için sağlanabilirken, kampların dışında yaşayan ve Türkiye'deki toplam mülteci sayısının % 87'sini oluşturan kısmı, resmi hizmetlerin ve desteğin az olduğu bir ortamda, dillerini bilmedikleri bir ülkede yollarını arıyorlar. Başlangıçta ağırlıklı olarak Hatay, Kilis, Gaziantep ve Şanlıurfa gibi sınır şehirlerine yerleşirlerken şimdi ise Türkiye'nin batısına doğru göç ediyorlar.

⁴ <http://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2015/09/03/a-desperate-refugee-family-a-capsized-boat-and-3-year-old-dead-on-a-beach-in-turkey/>

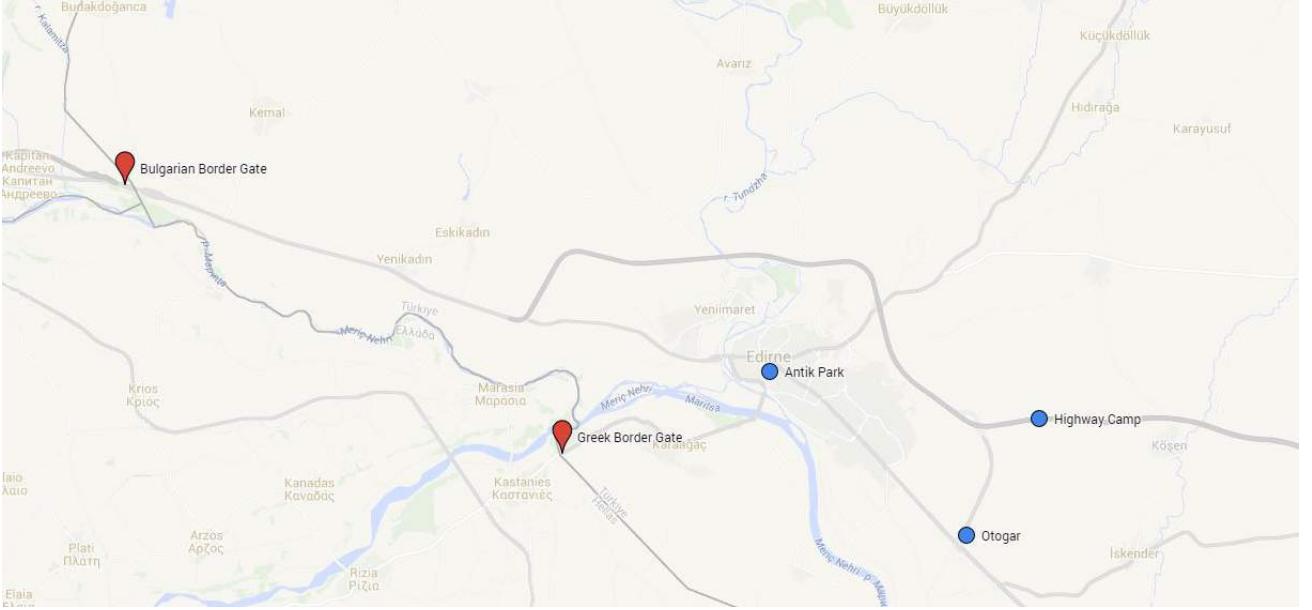
⁵ <https://www.facebook.com/Crossing-no-more-/%D8%B9%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D9%88%D9%86-%D9%84%D8%A7-%D8%A3%D9%83%D8%AB%D8%B1-967188883324005/timeline/>

⁶ <http://www.theguardian.com/world/2015/sep/17/turkey-threatens-to-oust-refugees-camped-near-greek-border>

⁷ <http://www.gettyimages.com/detail/news-photo/around-800-refugees-go-on-a-hunger-strike-as-they-wait-near-news-photo/488607868>

BULGULAR

Sınırı geçmek amacıyla Edirne'ye gelen mülteciler, şehrin 3 km dışına Otogar'ın hemen yanındaki kampta, Otogar'da ve şehir merkezindeki Antik Park'ta toplanmış durumdadır. Yaklaşık 2.150 kişi olduğu tahmin ediliyor. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen bu kişilerin çoğunluğu Suriyeli olmakla birlikte aralarında Irak'tan ve İran'dan gelmiş aileler de var. Grubun çoğunluğunu 18-35 yaş arası erkeklerin oluşturduğu gözlemlenirken, çocukların özellikle küçük çocukların çoğunluğu da dikkat çekiyor.

Yardım çalışmaları Edirne Valiliği ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından koordine ediliyor. Her bir toplanma noktasında yardım çalışması yapan STK, Edirne Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Kızılay gibi kurumlar mevcut. Edirne Valiliği, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve yerel komiteler mültecilerin gıda, su ve battaniye gibi ihtiyaçların dağıtımını üstlenmiş durumdadır.

Konum: Edirne'nin 3 km dışında, girişlerin yakınında, otoban kenarındaki toplanma alanı

Bu toplanma alanında derme çatma çadırlarda kalan ve aralarında 300 çocuğun bulunduğu 1.100-1.200 kişinin (hamile kadınlar ve yeni doğmuş bebekler de dahil) bulunduğu tahmin ediliyor. Görüşme yapılan kişiler, çoğunun bu noktaya üç gün öncesinde vardıklarını söylediler. İHH (İnsan Hak ve Hürriyetleri) İnsani Yardım Derneği sahada üç gündür battaniye, su ve hazır yemek dağıtımını gerçekleştiriyor. Mültecilerin çoğu Suriyeli ve Iraklı, genel olarak Kürtçe ve Arapça konuşuluyor. Türkçe konuşabilen çocuk ve gençler de mevcut. Görüşmelerde mülteciler benzer sıkıntıları dile getirdiler. Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşamış ancak çocukları okula gidememiş, fabrika ve atölyelerde çalışmış fakat düşük ücret ve yüksek kiralar nedeniyle hüsrana uğramışlar.

Görüşmeler esnasında dönmek isteyenlerle, Edirne'ye ulaşmak üzere yola çıkmış diğer mültecileri beklemek isteyenler arasında tartışmaların yaşandığı gözlemlendi. Bunun yanı sıra Valilik tarafından toplanma alanının hemen karşısında geldikleri illere dönmek isteyenler için minibüsler hazır bekletiliyor. Fakat son bir kaç gün içinde bu alandan yaklaşık 10 kişinin geri döndüğü öğrenildi.

Konum: Otogar

Edirne Otogarı'nda yaklaşık 600 kişi çimlik alanda üzerinde çadırlarda konaklıyor. Bu grup, Suriyeliler, Iraklılardan ve Kürtlerden oluşuyor.

Varişımız sırasında Göç İdaresi ve Emniyet tarafından su dağıtımı yapıyordu. Edirne Emniyet Müdürlüğü yetkilisinin bilgilendirmesine göre tüm temel ve acil ihtiyaçlar karşılanıyor.

Konum: Şehir Merkezindeki Antik Park

Bu alandaki grubun organizasyonunu yapan, göç girişimlerine destek olmak için Fransa'dan Türkiye'ye gelmiş bir Suriyeli mültecinin bilgilendirmesine göre, yaklaşık 350 kişi (hamile kadınlar, çocuk ve yeni doğanlar dahil) şehir merkezindeki parkta kalıyorlar. Birkaç Iraklı ve İranlı (4-5) aile dışında mültecilerin çoğu Suriyeli. Ailelerin parka nasıl ulaştıkları sorulduğunda, çoğu, özellikle Facebook üzerinden, Türkiye'nin Almanya'ya ulaşım sağladığı söylentilerini duyduklarını anlattılar. Aileler geçtiğimiz haftalarda Mardin, Urfa ve Gaziantep'te ki sınır kapılarından geçerek Türkiye'ye giriş yapmışlar ve direk olarak Edirne'ye doğru yola çıkmışlar.

Görüşmeler sırasında bazı özel ihtiyaçlar ve hassas vakalar belirlendi ve takiplerinin yapılabilmesi için iletişim bilgileri ve telefonları UNHCR'a iletildi.

BARINAK ve GIDA DIŞI İHTİYAÇLAR

Tüm bu alanlarda, çadırların yaklaşık yarısı, mültecilerin getirdiği, sentetik kumaştan hızlıca kurulan çadırlardan oluşuyor. Diğer çadırlar ya ailelerin yanlarında taşıdığı ya da yardım organizasyonları tarafından dağıtılan muşamba ya da battaniyelerden yapılmış. Tüm barınaklar, taban malzemesi konulmadan, direk olarak yere ve birbirine kurulmuş; bu durum çadırların arasından geçmeyi çok zorlaştırıyor.

Hava genelde gündüz çok sıcak (Hayata Destek Derneği ekibinin ziyaret ettiği gün 32 derecedi), akşamları ise çok serindi (aynı akşam 16 derece). Oluşturulmuş barınaklar uzun süreli kullanım için uygun değil ve mülteciler için özellikle de gündüz çok ısınıp gece üşüyen küçük yaştaki çocuklar için ciddi bir sağlık riski yaratıyor.

Otoban Toplanma Alanı

Kaynak: Hayata Destek Derneği

Otogar

Kaynak: Hayata Destek Derneği

Şehir Merkezindeki Antik Park

GIDA

İHH Otoban'daki toplanma alanında ve Otogarda su ve hazır yemek dağıtıyor; Otoban'daki alanda bulunan bazı erkekler açlık grevi nedeniyle yemek yardımı almayı reddediyor. Kadın ve çocukların yemek yemeleri konusunda anlaşmaya varılmış. Hayata Destek Ekipleri tarafından gıdaya ihtiyaçları olup olmadığı sorulduğunda ise tek ihtiyaçlarının sınırın açılması olduğunu söylediler.

Kadınlar, özellikle Antik Park'takiler, bebek mamasına ihtiyaçları olduğunu belirttiler. Hayata Destek, sahada iken Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, küçük çocuklu ailelere dağıtılmak üzere kamp organizasyonunu yapan yetkiliyle beraber çocuk gıdası ve bebek maması dağıttı.

WASH (Su, Sanitasyon ve Hijyen)

Otoban Kampı Dış Tuvaletler

Kaynak: Hayata Destek Derneği

Hiç bir toplanma alanında su mevcut değil. Su, kamp alanı dışından getiriliyor.

Otoban kampında mülteciler için dört adet dış tuvalet mevcut; fakat bu tesisler kontrol edildiğinde, fazla kullanım ve yetersiz bakım nedeniyle ileri de sağlık riskleri yaratabileceğini söylemek mümkün. Kamp alanında ağır bir koku var. Edirne Valiliği'nin geçici tuvalet alanları kurmayı teklif ettiği fakat mültecilerin bunu istemediği söyleniyor. Mülteciler, kendileri için geçici de olsa bir yerleşim alanı kurulmasını istemediklerini, tek amaçlarının sınırı geçmek olduğunu ifade ediyorlar.

Antik Park'taki kampta mevcut olan tek tuvalet, Şehir Merkezi'nde bulunan bir umumi tuvalet ve 1 TL karşılığında kullanılabilir. Bu tuvaletten yararlandığı için, Otoban alanındaki koku bu alanda mevcut değil. Ancak mülteciler, kullanım ücretinin kendileri için bir yük olduğunu belirtiyorlar.

SAĞLIK

Hayata Destek'in görüştüğü kişilerin çoğunluğu kayıtlı olmadığından geçici koruma kapsamı altında değil. Alanda, sağlık hizmetlerine erişim son derece sınırlı. Aileler, çocuklarının bazılarının soğuk algınlığına yakalandığını, bazı çocukların ateşi olduğunu ve en önemlisi ilaca ihtiyaçları olduklarını bildirdiler. Ayrıca, ilaç ihtiyacı olan kronik hasta yetişkinlerde bulunuyor.

Her üç toplanma alanında da ilk yardım servisi bulunmuyor. En çok şehir merkezinde ki Antik Park'ta hasta ve ateşli çocuk ve bebek tespit edildi. Hayata Destek ekipleri oradayken Edirne Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün hasta kişilerin sevki için yerel hastanelerle irtibata geçildiği görüldü.

KORUMA

Edirne'ye İstanbul ve Güney-Doğu sınırından gelen mültecilerin çoğunluğu kayıtlı durumda değil. Bir kısmı, kayıt olmaya çalıştığını fakat yetkililer tarafından randevu alıp tekrar gelmeleri gerekçesiyle geri çevrildiklerini ifade ediyorlar. Görüşme yapılanların çoğunluğu geçici koruma rejimi altında kayıt olmak istediklerini fakat kayıt süreci ve yoğunluktan dolayı sıkıntı yaşadıklarını belirttiler. Türkiye'de çocuklarını okutamadıklarını, çalışma haklarının bulunmadığını, geçinemediklerini ve Avrupa'ya gitmek dışında başka bir şanslarının bulunmadığına inandıklarını söylediler. Eğer sınır kapıları kendileri için açılmazsa, şanslarını Ege Denizi'nde deneyeceklerini de eklediler.

*Antik Park, Şehir Merkezi
Kaynak: STL*

İNSANİ İHTİYAÇLAR

Görüşme yapılanların büyük bir çoğunluğu barınma ve yiyecek yardımına ihtiyacı olmadıklarını, tek istediklerinin sınırdan geçmek olduğunu dile getirdi. Bu taleplerinde ısrar ettiklerinin de altını çizdiler. Şu anda alanda bulunan yetkililer ve bazı sivil toplum kuruluşları temel ihtiyaçları sağlıyor. Ancak buldukları bu durum devam ederse insani yardım ihtiyaçları artabilir. Bunun yanı sıra daha çok Suriyelinin Edirne'ye gelebileceğini hatta bu rakamın 3 ila 4 bin arasında olabileceğine dair söylentiler de var.

Hayat Destek'in belirlediği acil ihtiyaçlar şu şekilde:

- Bebek maması
- Çocuk bezi
- Islak bez
- Sıcak tutacak çocuk ve bebek kıyafetleri